

ICONEN VAN DE GOUDEN EEUW

ICONS OF THE GOLDEN CENTURY / IKONEN DES GOLDENEN ZEITALTERS

UNIEKE EXPOSITIE DIE DE GOUDEN EEUW TOT LEVEN BRENGT
*A SPECIAL EXHIBITION THAT BRINGS THE GOLDEN AGE TO LIFE / EINE BESONDERE
AUSSTELLUNG, DIE DAS GOLDENE ZEITALTER ZUM LEBEN ERWECKT*

9 JULI T/M 9 SEPTEMBER 2023

MEET MEDEMBLIK, NIEUWSTRAAT 58, MEDEMBLIK

€ 1,50

ICONEN VAN DE GOUDEN EEUW

is een productie van Promoproject

in samenwerking met:

Peter Swart van het Westfries Archief (historisch onderzoek),

Pascal van As (fotografie),

Medemblikker Toneelgroep Sint Pieter (figuranten),

Westfris (opmaak/ fotografie),

R.B. Agencies (vertaling),

visitmedemblik.nl en

Gemeente Medemblik.

Voor meer informatie: Corona Rentenaar | info@promoproject.nl | +31 6 26 35 49 75

Deze uitgave en de bijbehorende expositieroute is ontwikkeld in opdracht van **Tourist Information Medemblik** en mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming niet verkocht of gebruikt worden door derden.

ICONEN VAN DE GOUDEN EEUW

ICONS OF THE GOLDEN CENTURY

IKONEN DES GOLDENEN ZEITALTERS

NL- Sporen van de Gouden Eeuw zijn nog overal in Medemblik te vinden. Zo vind je verspreid door Medemblik diverse prachtige 17^e eeuwse panden. Dankzij het goed bewaard gebleven stadsarchief, weten we veel over de mensen en de verhalen achter deze iconen. Ze geven een uniek inkijkje in het dagelijks leven in die tijd. Fotograaf Pascal van As heeft dit, i.s.m. toneelgroep St. Pieter, op pakkende wijze weten vast te leggen. De portretten vormen een bijzondere expositie die de Gouden Eeuw in Medemblik tot leven brengt.

EN- Traces of the Golden Age can still be found everywhere in Medemblik. You will find various beautiful 17th century buildings spread throughout Medemblik.

Thanks to the well-preserved city archive, we know a lot about the people and the stories behind these icons. They provide a unique insight into daily life at that time. In cooperation with the theatre association 'St. Pieter', photographer Pascal van As has managed to capture this in an impressive way. The portraits form a special exhibition that brings the Golden Age in Medemblik to life.

DE- Überall in Medemblik finden sich noch Spuren des Goldenen Zeitalters, wie zum Beispiel mehrere prächtige Gebäude aus dem 17. Jahrhundert.

Dank des gut erhaltenen Stadtarchivs wissen wir viel über die Menschen und die Geschichten hinter diesen Ikonen. Sie bieten einen einzigartigen Einblick in den damaligen Alltag. Der Fotograf Pascal van As hat das in Zusammenarbeit mit der Theatergruppe St. Pieter auf faszinierende Weise verewigt. Die Porträts bilden eine besondere Ausstellung, die das Goldene Zeitalter in Medemblik zum Leben erweckt.

Foto: Pascal van As

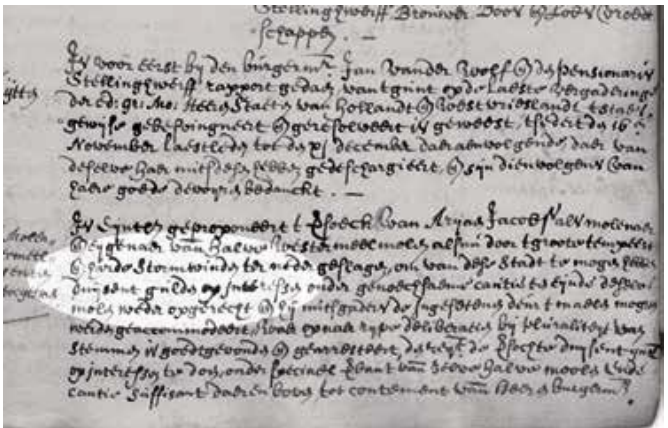
ARIJAEN JACOBZ

Molenaar / Miller / Müller

NL- “Ik ben voor de helft eigenaar van de Westermeelmolen. Als gevolg van een storm had ik in 1660 grote schade aan de molen. Geregeld is er onenigheid tussen molenaars en bakkers. Zij beweren dat de molenaars onzuiver meel leveren.”
EN- “I am half the owner of the flour mill the ‘Westermeelmolen’. As a result of a storm I suffered major damage to the mill in 1660. There is regular disagreement between millers and bakers. They claim that the millers deliver impure flour.”
DE - “Ich bin zur Hälfte der Besitzer der Westermeelmolen. Infolge eines Sturms wurde die Mühle 1660 schwer beschädigt. Es gibt regelmäßige Meinungsverschiedenheiten zwischen Müllern und Bäckern. Sie behaupten, dass die Müller unreines Mehl liefern.”

NL- De Westermeelmolen in 1726. Een gravure van Hendrik Spilman naar een tekening van Cornelis Pronk. (Bron: Westfries Archief)
EN- Flour mill the ‘Westermeelmolen’ in 1726. An engraving by Hendrik Spilman after a drawing by Cornelis Pronk.
DE- Die Westermeelmolen im Jahre 1726. Ein Stich von Hendrik Spilman nach einer Zeichnung von Cornelis Pronk.

NL- In 1660 leende het stadsbestuur aan molenaar Arijanen Jacobsz 1.000 gulden om de Westermeelmolen te herstellen. (Bron: Westfries Archief)
EN- In 1660 the city council lent miller Arijanen Jacobsz 1,000 guilders to restore the ‘Westermeelmolen’.
DE- Im Jahre 1660 lieh der Stadtrat dem Müller Arijanen Jacobsz 1.000 Gulden zur Sanierung der Westermeelmolen.

NL- Tijdens de Gouden Eeuw kwam Medemblik onstuimig tot bloei. Meelmolens waren een onmisbare schakel in de voedselvoorziening van de groeiende bevolking. De burgers van Medemblik konden van twee meelmolens gebruikmaken: de Westermeelmolen en de Zuidermeelmolen.

MEELMOLEN DE HERDER
Al zeker sinds de 16e eeuw staat nabij de locatie van De Herder een meelmolen: de Westermeelmolen. In de molen werd het graan van de bakkers tot meel verwerkt. Ook bierbrouwers lieten er hun grondstoffen zoals gerst en boekweit vermalen. Het malen was strikt gereguleerd vanwege het belang in de voedselketen en vanwege de belasting die er op van toepassing was. Omdat de exploitatie van een meelmolen kapitaalintensief was, had een molen vaak meerdere eigenaren. Zij verkregen inkomsten in de vorm van maalloon waarvan de hoogte door het stadsbestuur werd vastgesteld. In het stadsarchief staat beschreven dat in 1660 Arijanen Jacobsz ‘molenaar en de eigenaar van de halve Westermeelmolen’ was. Herhaaldelijk staken tussen de molenaars en de bakkers geschillen de kop op. Volgens de bakkers werden niet alle zemelen uit het meel gemalen. Daarom werden in 1687 keurmeesters aangesteld om de disputen tussen molenaars en bakkers te beslechten.

EN- During the Golden Age, Medemblik flourished wildly. Flour mills were an essential link in the food supply of the growing population. The citizens of Medemblik could use two flour mills: the ‘Westermeelmolen’ and the ‘Zuidermeelmolen’.

FLOUR MILL ‘THE SHEPHERD’
Certainly since the 16th century there has been a flour mill near the location of ‘The Shepard’: the ‘Westermeelmolen’. The grain from the bakers was process-sed into flour in the mill. Beer brewers also had their raw materials such as barley and buckwheat ground. Grinding was strictly regulated because of its importance in the food chain and because of the taxes that applied to it. Because the exploitation of a flour mill was capital intensive, a mill often had several owners. They received income in the form of a miller’s wage, the amount of which was determined by the city council. In the city archive it is described that in 1660 Arijanen Jacobsz was ‘the miller and the owner of the half-western flour mill’. Disputes arose repeatedly between millers and bakers. According to the bakers, not all bran was ground from the flour. That is why in 1687 inspectors were appointed to settle the disputes between millers and bakers.

DE- Im Goldenen Zeitalter erlebte Medemblik eine stürmische Blütezeit. Mühlen waren ein unverzichtbares Glied in der Nahrungsmittelversorgung der wachsenden Bevölkerung. Die Bürger von Medemblik konnten zwei Getreidemühlen nutzen: die ‘Westermeelmolen’ und die ‘Zuidermeelmolen’.

DIE GETREIDE-MÜHLE ‘DER HIRTE’
Seit dem 16. Jahrhundert gibt es eine Getreide-Mühle in der Nähe von De Herder: die Westermeel-Mühle. Das Getreide der Bäcker wurde in der Mühle zu Mehl verarbeitet. Bierbrauer ließen ihre Rohstoffe, wie Gerste und Buchweizen, ebenfalls mahlen. Das Mahlen war aufgrund seiner Bedeutung in der Lebensmittelkette und der darauf erhobenen Steuern streng reglementiert. Da das Betreiben einer Getreidemühle kapitalintensiv war, hatte eine Mühle oft mehrere Eigentümer. Sie erhielten ein Einkommen in Form eines Mahlohns, dessen Höhe vom Stadtrat festgelegt wurde. Im Stadtarchiv wird beschrieben, dass Arijanen Jacobsz 1660 Müller und Eigentümer der halben Westermeel-Mühle war. Immer wieder kam es zu Streitigkeiten zwischen Müllern und Bäckern. Nach Angaben der Bäcker wurde nicht alle Kleie aus dem Mehl gemahlen. Deshalb wurden 1687 Inspektoren eingesetzt, um die Streitigkeiten beizulegen.

Foto: Pascal van As

ANNA METTE BOGHEL

Arme vrouw / Poor woman / Arme Frau

NL- “Ik ben een arme vrouw, mijn inkomsten en bezittingen zijn schamel. Gelukkig hebben de burgemeesters in 1602 mij op de lijst voor de brooduitdeling geplaatst. Zonder dit wekelijkse brood sterf ik van de honger.”

EN- “I am a poor woman and I have no income or possessions. Fortunately in 1602 the mayors placed me on the list for the distribution of bread. Without this weekly bread, I would die of hunger.”

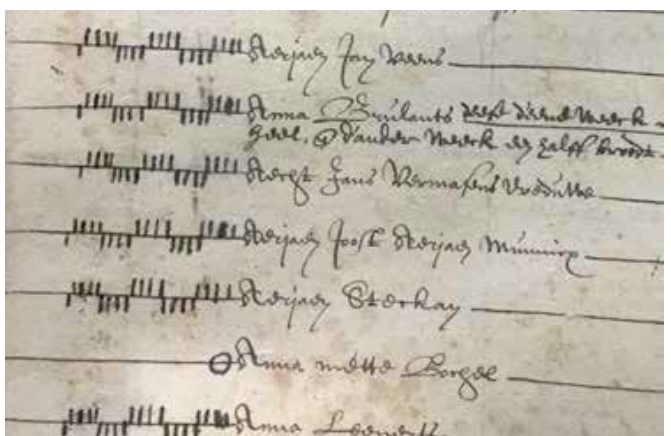
DE- “Ich bin eine arme Frau und mein Einkommen und mein Besitz sind kärglich. Glücklicherweise haben mich die Bürgermeister 1602 auf die Liste für die Brotausgabe gesetzt. Ohne dieses wöchentliche Brot würde ich vor Hunger sterben.”

NL- St. Bonifaciuskerk met dakruiter en toren met oude spits, gezien vanuit het zuiden. (Bron: Rijksdienst voor cultureel erfgoed)

EN- Church the ‘St. Bonifaciuskerk’ with roof and tower with old spire, seen from the south.

DE- Bonifatius-Kirche mit Dachreiter und Turm mit alter Spitze, vom Süden aus betrachtet.

NL- Uit het brooduitdelingsregister van 1616 blijkt dat Anna het brood niet heeft opgehaald. (Bron: Westfries Archief)

EN- The bread distribution register from 1616 shows that Anna never came to collect her bread.

DE- Das Brotausgabe-Register von 1616 zeigt, dass Anna nie gekommen ist, um ihr Brot zu holen.

NL- Tijdens de Gouden Eeuw kwam Medemblik onstuimig tot bloei. Vanuit Medemblik voeren schepen uit naar het Oostzeegebied, Zuid-Europa en West-Indië. Het beroep van zeeman was niet zonder gevaar. Menig zeeman kwam om het leven als gevolg van oorlog, kapers, ziekte of schipbreuk. Vrouw en kinderen bleven dan achter zonder kostwinner en vervielen in armoede.

BONIFACIUSKERK- DE BROODDELING

Van de economische welvaart profiteerde niet iedereen. In de Gouden Eeuw was er ook armoede in Medemblik. De armen bewoonden kleine woningen in stegen en achterstraatjes. Zij konden een beroep doen op de kerk of de stedelijke armenzorg. Namens de stad deelden de armenvoogden brood uit in de Bonifaciuskerk. De burgemeesters bepaalden wie voor de brooduitdeling in aanmerking kwam. Uit de ‘Rolle vande personen dien t’armebroot uitgedeelt wort’ blijkt dat Anna in het jaar 1602 wekelijks recht had op brood. Aanvankelijk stond ze op de lijst voor twee broden, later werd dit aantal naar één teruggebracht. Zeer waarschijnlijk vanwege een lichamelijk kenmerk wordt de vrouw aangeduid als ‘Anna mette boghel’. Op de lijst van 1616 wordt Anna voor het laatst vermeld. Het ontbreken van turfjes voor haar naam wijst er echter op dat zij haar broden nooit is komen halen.

EN- Medemblik flourished during the Golden Age. Ships sailed from Medemblik to the Baltic Sea region, southern Europe and the West Indies. The sailor’s profession was not without danger. Many sailor died as a result of war, pirates, illness and shipwreck. Wives and children were left without a breadwinner and fell into poverty.

BONIFACIUS CHURCH-THE BREAD DISTRIBUTION

Not everyone benefited from economic prosperity. In the Golden Age there was also poverty in Medemblik. The poor lived in small houses in alleys and back streets. They could appeal to the church or the municipal care program for the poor. On behalf of the city, so-called guardians of the poor distributed bread in the Bonifacius Church. The mayors determined who was eligible for the bread distribution. From the historical archives it appears that in the year 1602 Anna was entitled to bread every week. Initially she was on the list for two loaves and later this number was reduced to one. Most likely because of a physical characteristic, the woman is referred to as ‘Anna with the hump’. Anna is last mentioned on the list of 1616. Not having any check marks by her name, indicates that she never came to collect her bread.

DE- Im Goldenen Zeitalter erlebte Medemblik eine stürmische Blütezeit. Schiffe fuhren von Medemblik in den Ostseeraum, nach Südeuropa und nach Westindien. Der Beruf des Seemanns war nicht ungefährlich. Viele Seeleute starben an den Folgen von Krieg, Schiffs-kaperungen, Krankheit und Schiffbruch. Frau und Kinder blieben ohne Ernährer zurück und litten unter Armut.

BONIFACIUS KIRCHE- BROTAUSGABE

Nicht jeder profitierte vom wirtschaftlichen Wohlstand. Im Goldenen Zeitalter gab es in Medemblik auch Armut. Die Armen lebten in kleinen Häusern in Gassen und Seitenstraßen. Sie konnten an die Kirche oder die städtische Armenwohl-fahrt appellieren. Im Namen der Stadt verteilten die sogenannten Armen-vögte Brot in der Bonifacius Kirche. Die Bürgermeister bestimmten, wer für die Brotausgabe in Frage kam. Aus der ‘Rolle vande personen dien t’armebroot uitgedeelt wort’ geht hervor, dass Anna im Jahr 1602 das Recht auf wöchentliches Brot hatte. Anfangs standen ihr der Liste nach zwei Brote zu, später wurde diese Zahl auf eins reduziert. Sehr wahrscheinlich aufgrund eines körperlichen Merkmals wird die Frau als ‘Anna mette boghel’ bezeichnet. Anna wird zuletzt auf der Liste von 1616 erwähnt. Das Fehlen einer Strichliste vor ihren Namen deutet jedoch darauf hin, dass sie nie gekommen ist, um ihr Brot abzuholen.

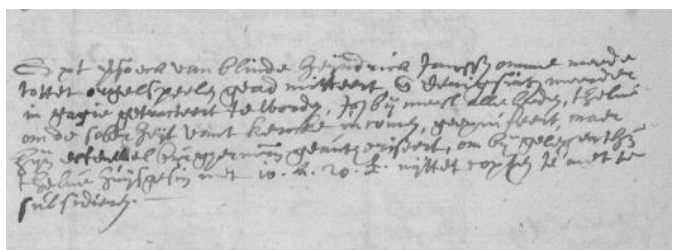
Foto: Pascal van As

NL- In de Bonifaciuskerk ligt de grafsteen van Hendrick Jansz Prins. Volgens de tekst op de steen was hij een ‘wytberoemde organist en uytstekende musicyn’.

EN- The tombstone of Hendrick Jansz Prins is located in the Boniface church. According to the text on the stone he was a "famous organist and excellent musician"

DE- Der Grabstein von Hendrick Jansz Prins befindet sich in der Boniface-Kirche. Laut dem Text auf dem Stein war ein "berühmter Organist und exzellenter Musiker".

NL- In deze vermelding uit 1633 wordt de organist Hendrick J. Prins aangeduid met ‘blin-de Heijndrick Jansz’. Hieruit valt op te maken dat hij blind was. (Bron: Westfries Archief)

EN- In this mention from 1633 the organist Hendrick J. Prins is referred to as ‘blind Heijndrick Jansz’. This shows he was blind.

DE- In dieser Erwähnung aus 1633 wird der Organist Hendrick J. Prins als ‘blinder Heijndrick Jansz’ bezeichnet. Dies heißt dass er blind war.

HENDRICK JANSZ PRINS

beroemd organist / famous organist / berühmter Organist

NL- “Muziek is mijn leven. Ik speel orgel en fluit en heb het liedboekje ‘Het Medenblicher Scharre-Zoodtje’ uitgegeven. Met het stadsbestuur heb ik een gespannen verhouding. Daarom is mij de toegang tot het kerkorgel ontegd.”

EN- “Music is my life. I play the organ and the flute and have published the song book ‘Het Medenblicher Scharre-Zoodtje’. I have a tense relationship with the city council. That is why I was denied access to the church organ.”

DE- “Musik ist mein Leben. Ich spiele Orgel und Flöte und habe das Liederbuch ‘Het Medenblicher Scharre-Zoodtje’ veröffentlicht. Ich habe ein angespanntes Verhältnis zum Stadtrat. Deshalb wurde mir der Zugang zur Kirchenorgel verweigert.”

NL-Tijdens de Gouden Eeuw kwam Medemblik onstuimig tot bloei. Door de welvaart werd muziek in deze periode steeds belangrijker. Naast kerkmuziek deed populaire volksmuziek haar intrede. De vrouw van Jan Pietersz Sweelinck, de bekendste componist van de Gouden Eeuw, kwam uit Medemblik.

EN- Medemblik flourished during the Golden Age. Because of prosperity, music became increasingly important in this period. In addition to church music, popular folk music was introduced. The wife of Jan Pietersz Sweelinck, the most famous composer of the Golden Age, came from Medemblik.

DE- Medemblik blühte während des Goldenen Zeitalters. Aufgrund des Wohlstands wurde Musik in dieser Zeit immer wichtiger. Neben der Kirchenmusik wurde die Volksmusik eingeführt. Die Frau von Jan Pietersz Sweelinck, dem berühmtesten Komponisten des Goldenen Zeitalters, stammte aus Medemblik.

BONIFACIUSKERK- HET ORGEL

In de Gouden Eeuw waren muziek- en liedboekjes zeer populair. Ze werden gebruikt bij speciale gelegenheden en in huiselijke kring ter vermaak. Dat geldt ook voor het ‘Medenblicher Scharre-Zoodtje’ van Hendrick Jansz Prins uit 1650. Hendrick Jansz Prins speelde orgel in de Bonifaciuskerk. In april 1645 werd hij door het Alkmaarse stadsbestuur uitgenodigd om het nieuwe orgel in de Grote Kerk aldaar te keuren. Zijn uitgesproken Oranjegezindheid -waaraan hij vermoedelijk zijn achternaam dankt- bracht hem in serieuze problemen. In de zomer van 1653, toen de spanningen tussen staats- en prinsgezinden in Medemblik hoog opliepen, speelde Hendrick Jansz Prins in het openbaar het Wilhelmus op zijn fluit. Ook werd Prins verantwoordelijk gehouden voor het opstellen van lasterschriften tegen de staatsgezinde burgemeester Stellingwerf. De organist werd toen enige tijd de toegang tot het kerkorgel ontegd.

BONIFACIUS CHURCH- THE ORGAN

Music and songbooks were very popular in the Golden Age. They were used on special occasions and in the home for entertainment. This also applies to the ‘Medenblicher Scharre-Zoodtje’ by Hendrick Jansz Prins from 1650. Hendrick Jansz Prins played the organ in the Boniface church. In April 1645 he was invited by the Alkmaar city council to approve the new organ in the Grote Kerk there. His outspoken Orange spirit - to which he probably owes his last name - got him into serious trouble. In the summer of 1653, when tensions between the state and prince in Medemblik were high, Hendrick Jansz Prins played the Wilhelmus in public on his flute. Prins was also held responsible for slander against the state-minded mayor Stellingwerf. The organist was then denied access to the church organ for some time.

BONIFACIUSKIRCHE- DIE ORGEL

Musik und Liederbücher waren im Goldenen Zeitalter sehr beliebt. Sie wurden zu besonderen Anlässen und zu Hause zur Unterhaltung verwendet. Dies gilt auch für das ‘Medenblicher Scharre-Zoodtje’ von Hendrick Jansz Prins aus dem Jahr 1650. Hendrick Jansz Prins spielte die Orgel in der Bonifatiuskirche. Im April 1645 wurde er vom Stadtrat von Alkmaar eingeladen, die neue Orgel in der dortigen Grote Kerk zu inspizieren. Seine ausgesprochene Zuwendung zu den Oranjes - dem er wahrscheinlich seinen Nachnamen verdankt - brachte ihn in ernsthafte Schwierigkeiten. Im Sommer 1653, als die Spannungen zwischen Staat und Fürst in Medemblik hoch waren, spielte Hendrick Jansz Prins das Wilhelmus öffentlich auf seiner Flöte. Prins wurde auch dafür verantwortlich gemacht, Verleumdungen gegen den staatlich gesinnten Bürgermeister Stellingwerf aufzustellen. Dem Organisten wurde darum für einige Zeit der Zugang zur Kirchenorgel verweigert.

Foto: Pascal van As

GEERTJE ADRIAENS

Burgemeestersvrouw / Mayors wife / Frau des Bürgermeisters

NL- “Ik ben getrouwd met Jacob Lobs. Mijn man was secretaris van Medemblik en in 1669 ook burgemeester. Binnenkort gaat hij in dienst van de VOC en vertrekken we met ons gezin naar het verre Ceylon. Daar wacht hem een hoge bestuursfunctie.”

EN- “I am married to Jacob Lobs. My husband was the secretary of Medemblik and in 1669 also mayor. Soon he will be employed by the VOC and we will leave with our family to far-off Ceylon. A high government position awaits him there.”

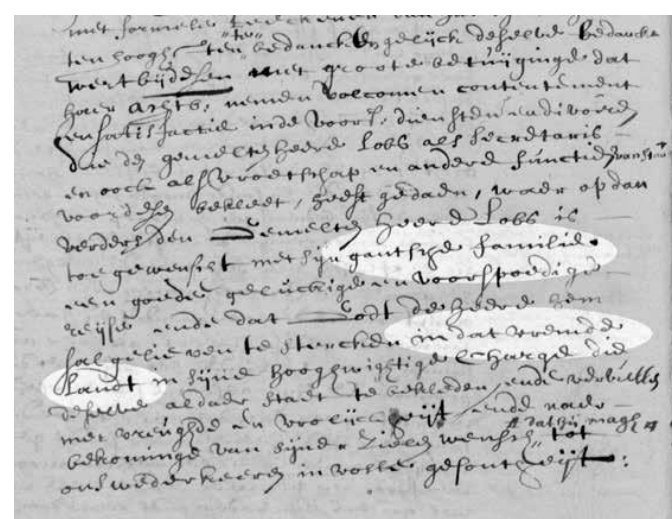
DE - “Ich bin mit Jacob Lobs verheiratet. Mein Mann war Sekretär von Medemblik und 1669 auch Bürgermeister. Bald wird er bei der VOC angestellt sein und wir werden mit unserer Familie ins ferne Ceylon ziehen. Dort erwartet ihn eine hohe Vorstandsposition.”

NL- Tekening van het voormalige stadhuis aan de Dam. (Bron: Noord-Hollands Archief).

EN- Drawing of the former town hall on the Dam.

DE- Zeichnung des ehemaligen Rathauses am Damm.

NL- In 1674 neemt het stadsbestuur afscheid van Jacob Lobs. Het wenst zijn ‘gantsche familie’ een voorspoedige reis naar ‘dat vremde landt’.(Bron: Westfries archief)

EN- In 1674 the city council said goodbye to Jacob Lobs. The city wishes his ‘entire family’ a prosperous journey to ‘that unknown land’.

DE- Im Jahre 1674 verabschiedet sich der Stadtrat von Jacob Lobs. Er wünscht seiner “gantsche familie” eine gute Reise in “dat vremde landt”.

NL- Tijdens de Gouden Eeuw kwam Medemblik onstuimig tot bloei. Tijdens deze periode was het stadsbestuur in handen van welgestelde burgers en kooplieden. Een benoeming tot lid van de vroedschap, het bestuurscollege van de stad, was voor het leven. Jaarlijks werden uit de vroedschap de burgemeesters gekozen. Mede door de nauwe banden onderling kregen andere burgers nauwelijks toegang tot het stadsbestuur.

STADHUIS

In de Gouden Eeuw werd Medemblik bestuurd vanuit het stadhuis aan de Dam. Het stadsbestuur bestond uit drie burgemeesters, de vroedschap, de schout en schepenen. De burgemeesters waren belast met het dagelijks bestuur van de stad. De vader van Geertje Adriaens was schepen. Geertje trouwde omstreeks 1660 met stadssecretaris en vroedschap Jacob Lobs waarmee zij meerdere kinderen kreeg. Later werd haar man tot burgemeester gekozen. In het rampjaar 1672 leidde Jacob Lobs ‘s landsverdediging op de Zuiderzee. Na een turbulente periode koos hij in 1674 voor een betrekking bij de VOC. Geertje reisde samen met haar man en kinderen met het schip ‘Betuwe’ naar Ceylon voor een nieuw begin. Uiteindelijk schopte haar man het tot gouverneur van het eiland Ternate in Oost-Indië.

EN- Medemblik flourished during the Golden Age. During this period the city government was in the hands of wealthy citizens and merchants. An appointment as a member of the city council was for life. Every year the mayors were selected by the city council. Partly due to the close ties between the council members, other citizens hardly had access to the city administration.

CITY HALL

In the Golden Age, Medemblik was governed from the city hall on Dam Square. The city administration consisted of three mayors, the city council, the bailiff and the aldermen. The mayors were responsible for the daily management of the city. Geertje Adriaens’ father was an alderman. Geertje married around 1660 to the city secretary and city council member Jacob Lobs, with whom she had several children. Later her husband was also elected mayor. In the disaster year of 1672 Jacob Lobs led the national defense on the Zuiderzee. After a turbulent period, in 1674 he opted for a job with the VOC. Geertje traveled with her husband and children on the ship ‘Betuwe’ to Ceylon for a new beginning. Eventually her husband was made governor of the island of Ternate in the East Indies.

DE - Im Goldenen Zeitalter erlebte Medemblik eine stürmische Blütezeit. Während dieser Zeit befand sich die Stadtregierung in den Händen reicher Bürger und Kaufleute. Eine Ernennung zum Mitglied des Magistrats, der Stadtverwaltung, war auf Lebenszeit. Jedes Jahr wurden aus dem Magistrat die Bürgermeister gewählt. Gerade auch aufgrund der engen Beziehungen untereinander hatten andere Bürger kaum Zugang zur Stadtregierung.

RATHAUS

Im Goldenen Zeitalter wurde Medemblik vom Rathaus am Dam aus regiert. Der Stadtrat bestand aus drei Bürgermeistern, dem Magistrat, dem Schultheiß und den Schöffen. Die Bürgermeister waren für die tägliche Verwaltung der Stadt verantwortlich. Geertje Adriaens’ Vater war Schöffe. Geertje heiratete um 1660 den Stadtsekretär und Magistrat Jacob Lobs. Sie bekamen mehrere Kinder. Später wurde ihr Mann zum Bürgermeister gewählt. Im Katastrophenjahr 1672 leitete Jacob Lobs die Landesverteidigung auf der Zuiderzee. Nach einer turbulenten Zeit entschied er sich 1674 für eine Anstellung bei der VOC. Geertje reiste mit ihrem Mann und ihren Kindern mit dem Schiff ‘Betuwe’ nach Ceylon, um dort ein neues Leben aufzubauen. Schließlich brachte es ihr Ehemann zum Gouverneur der Insel Ternate in Ostindien.

Foto: Pascal van As

ALBERT P. HAUWERT

Dijkgraaf / Chairman of the water authority / Deichgraf

NL- “Ik ben dijkgraaf van ‘De Vier Noorder Koggen’ en moet het land beschermen tegen het water van de Zuiderzee. Omdat ik rond Medemblik landerijen bezit, is dat ook een eigen belang.”

EN- “I am the chairman of the water authority of ‘De Vier Noorder Koggen’ and I must protect the land against the water of the Zuiderzee. That is also in my own interest because I own lands around Medemblik.”

DE- “Ich bin der Deichgraf von „De Vier Noorder Koggen“ und muss das Land vor dem Wasser der Zuiderzee schützen. Weil ich Grundstücke in der Nähe von Medemblik besitze, liegt das auch in meinem eigenen Interesse.”

NL- Tekening van het Koggehuis aan de Nieuwstraat.

(Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)
EN- Drawing of the ‘Koggehuis’ on the Nieuwstraat.

DE- Zeichnung von dem Koggehuis in der Nieuwstraat.

NL- Deel van het inventaris van het Koggehuis na overlijden van de kleindochter van Albert P. Hauwert. (Bron: Reg. Archief Alkmaar)

EN- Part of the inventory of the Koggehuis after the death of the granddaughter of Albert P. Hauwert.

DE- Des Inventar des Koggehuis nach dem Tod der Enkelin von Albert P. Hauwert.

NL- Tijdens de Gouden Eeuw kwam Medemblik onstuimig tot bloei. In deze periode was het de hoofdplaats van het dijkgraafschap ‘De Vier Noorder Koggen’, een waterschap dat verantwoordelijk was voor het onderhoud van een deel van de Westfriese Omringdijk en voor de bemaling van de boezem. In de 17e eeuw gebeurde dat met windmolens. In Medemblik zag men langs de Oosterdijk een concentratie van watermolens voor de beheersing van het binnenwaterpeil.

HET KOGGEHUIS: B&B MEDEMBLIK

Nieuwstraat 26 is een voornaam woonhuis dat in 1613 in opdracht van Albert Pietersz Hauwert is gebouwd. De gevelsteen met het wapen van ‘De Vier Noorder Koggen’ boven de ingang verwijst naar Hauwerts functie als dijkgraaf. Het dijkgraafschap was onderverdeeld in vier ‘koggen’ die elk een aantal dorpen omvatten. De functie van dijkgraaf bekleedde Hauwert vanaf 1610 tot aan zijn dood in 1625. Omdat de familie veel landerijen in de omgeving van Medemblik bezat en vader en zoon Hauwert ook in het stadsbestuur zetelden, komt de naam Hauwert veelvuldig in het stadsarchief voor. De gehele 17e eeuw bleef het ‘Koggehuis’ in bezit van de familie Hauwert. Vandaag de dag is ‘Bed & Breakfast Medemblik’ in het pand gevestigd.

EN- Medemblik flourished during the Golden Age. During this period, it was the main town of the dyke county ‘De Vier Noorder Koggen’, a water management authority that was responsible for the maintenance of part of the West Frisian ‘Omringdijk’ and for the drainage of the boezem (water storage basins). In the 17th century the water pumping was done with windmills. Medemblik had a concentration of water mills along the ‘Oosterdijk’ to control the inland water level.

THE KOGGEHUIS: B&B MEDEMBLIK

Nieuwstraat 26 is a distinguished residence that was built in 1613 for Albert Pietersz Hauwert. The facade stone with the coat of arms of ‘De Vier Noorder Koggen’ above the entrance refers to Hauwert’s function as chairman of the water authority. The dyke county was divided into four ‘cogs’, each consisting of a number of villages. Hauwert held the post of chairman from 1610 until his death in 1625. Because the family owned a lot of land in the Medemblik area and father and son Hauwert were also members of the city council, the name Hauwert is frequently found in the city archive. The ‘Koggehuis’ remained in the possession of the Hauwert family throughout the 17th century. Nowadays, Bed & Breakfast Medemblik is located in the building.

DE- Im Goldenen Zeitalter erlebte Medemblik eine stürmische Blütezeit. In dieser Zeit war es der Hauptort der Deichgrafschaft ‘De Vier Noorder Koggen’, einem Wasseramt, das für die Omringdijk und für die Entwässerung des Einzugsgebiets verantwortlich war. Im 17. Jahrhundert wurde mit Windmühlen gepumpt. In Medemblik entstanden am Oosterdijk mehrere Wassermühlen zur Kontrolle des Binnenpegels.

DAS KOGGEHUIS: B&B MEDEMBLIK

An der Nieuwstraat 26 steht ein vornehmes Wohnhaus, das 1613 im Auftrag von Albert Pietersz Hauwert erbaut wurde. Der Gedenkstein am Giebel mit dem Wappen von ‘De Vier Noorder Koggen’ über dem Eingang weist auf Hauwerts Funktion als Deichgraf hin. Die Deichgrafschaft wurde in vier ‘Koggen’, die jeweils mehrere Dörfer umfassten, gegliedert. Hauwert hatte von 1610 bis zu seinem Tod 1625 das Amt des Deichgrafs inne. Das Gebäude befand sich während des gesamten 17. Jahrhunderts im Besitz der Familie Hauwert. Da die Familie viele Ländereien in der Region Medemblik besaß und Vater wie auch Sohn Hauwert Mitglieder des Stadtrats waren, wird der Name Hauwert häufig im Stadtarchiv erwähnt. Heute befindet sich Bed & Breakfast Medemblik im Gebäude.

Foto: Pascal van As

EELKE VAN MERCKEN

Waagmeester / Weighing master / Waagmeisterin

NL- “In 1682 nam ik het waagmeesterschap over van mijn vader. Ik heb aan het Medemblikker stadsbestuur een ‘eet van getrouwicheijt’ afgelegd. Ik ben verantwoordelijk voor het wegen van de goederen en het innen van weeggelden.”

EN- “In 1682 I took over the management of the weighing house from my father. I have taken an “oath of loyalty” to the Medemblikker city government. I am responsible for weighing the goods and collecting the weighing money.”

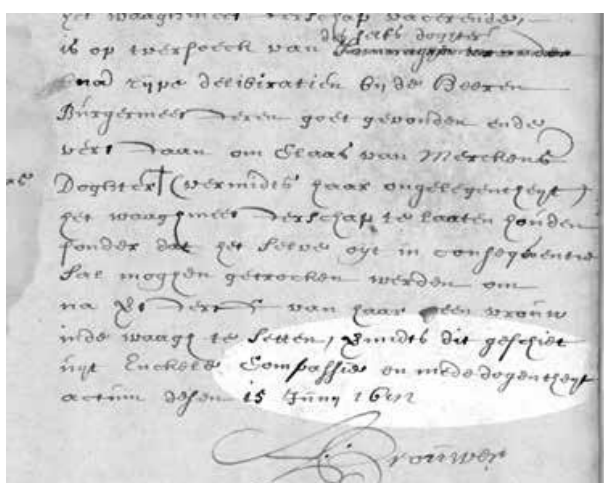
DE- “Im Jahre 1682 habe ich die Waagmeisterschaft von meinem Vater übernommen. Ich habe dem Stadtrat von Medemblik einen Treueeid geleistet. Ich bin dafür verantwortlich, die Waren zu wiegen und das Wiegegeld zu erheben.”

NL- Foto van het waaggebouw rond 1930. (Bron: Westfries archief)

EN- Photograph of the weighing house around 1930.

DE- Foto von dem Waaggebäude um 1930.

NL- Aanstellingstekst van Eelke van Mercken, afkomstig uit het stadsarchief. In het stuk staat dat men haar aanstelde uit ‘mededogentheit’. (Bron: Westfries archief)

EN- Appointment text of Eelke van Mercken, from the city archive. The document describes she was appointed out of ‘compassion.’

DE- Ernennungstext von Eelke van Mercken aus dem Stadtarchiv. Das Dokument besagt, dass sie aus ‘Mitgefühl’ ernannt wurde.

NL- Tijdens de Gouden Eeuw kwam Medemblik onstuimig tot bloei. Zo werden er een drietal havens aangelegd en honderden huizen gebouwd. De scheepvaart en de handel in Scandinavisch hout vormden de economische pijlers van deze groei. Schepen uit Medemblik voeren naar het Oostzeegebied, Zuid-Europa en West-Indië.

EN- Medemblik flourished during the Golden Age. Three harbors and hundreds of houses were built. The economic pillars of this growth were shipping and the trade in Scandinavian timber. Ships from Medemblik sailed to the Baltic Sea region, southern Europe and the West Indies.

DE- Im Goldenen Zeitalter erlebte Medemblik eine stürmische Blütezeit. Es wurden drei Häfen angelegt und Hunderte von Häusern erbaut. Die wirtschaftlichen Säulen dieses Wachstums waren die Schifffahrt und der Handel mit skandinavischem Holz. Schiffe fuhren von Medemblik nach Südeuropa und Westindien.

DE WAAG

In dit pand aan de Kaasmarkt was vanaf 1692 de waag gevestigd. Het gebouw had een belangrijke functie; een waag stimuleerde en faciliteerde de handel. In de waag werd het juiste gewicht van goederen vastgesteld en door de overheid ‘gegarandeerd’. Kooplieden werden verplicht hun goederen aan de waag te laten wegen voordat deze op de markt verkocht konden worden. Uit het stadsarchief blijkt dat er een grote variëteit aan producten voorbij kwam: van kaas tot siroop en zelfs kanonnen. De waagmeester was verantwoordelijk voor het wegen en het innen van weeggelden. Een nieuwe waagmeester diende aan het Medemblikker stadsbestuur een ‘eet van getrouwicheijt’ af te leggen. In 1682 werd Eelke van Mercken als waagmeester aangesteld. Zij volgde haar overleden vader op. Dat een vrouw deze functie kreeg, was uitzonderlijk. Volgens notulen van de burgemeesters gebeurde de aanstelling uit compassie en mededogen.

WEIGHTING HOUSE

‘The weighing house’ was established in this building on the Kaasmarkt from 1692. The building had an important function; to stimulate commerce and facilitate trade. The correct weight of goods was determined with the scale and ‘guaranteed’ by the government. Merchants were obliged to weigh their goods before they could be sold on the market. The city archives show that a large variety of products came by in the weighing house: from cheese, to syrup and even cannons. The weighing master was responsible for weighing the goods and collecting weighing money. A new weighing master had to take an ‘oath of loyalty’ at the Medemblikker city council. In 1682, Eelke van Mercken was appointed as the weighing master. She succeeded her deceased father. It was exceptional that a woman was given this position. According to the minutes of the mayors, her appointment was made out of compassion.

DIE WAAGE

In diesem Gebäude am Kaasmarkt befand sich ab 1692 die Waage. Das Gebäude hatte eine wichtige Funktion, denn eine Waage förderte und erleichterte den Handel. Das korrekte Gewicht der Güter wurde beim Wiegen ermittelt und von der Regierung ‘garantiert’. Kaufleute mussten ihre Waren wiegen, bevor sie auf den Markt gebracht werden konnten. Aus dem Stadtarchiv geht hervor, dass eine Vielzahl von Produkten die Waage passierte: von Käse über Sirup bis hin zu Kanonen. Der Waagmeister war für das Wiegen der Ware und das Erheben des Wiegegeldes verantwortlich. Ein neuer Waagmeister musste dem Stadtrat von Medemblik einen Treueeid leisten. 1682 wurde Eelke van Mercken zur Waagmeisterin ernannt. Sie trat die Nachfolge ihres verstorbenen Vaters an. Es war außergewöhnlich, dass eine Frau diese Position erhielt. Nach den Protokollen der Bürgermeister wurde diese Ernennung aus Mitgefühl getroffen.

Foto: Pascal van As

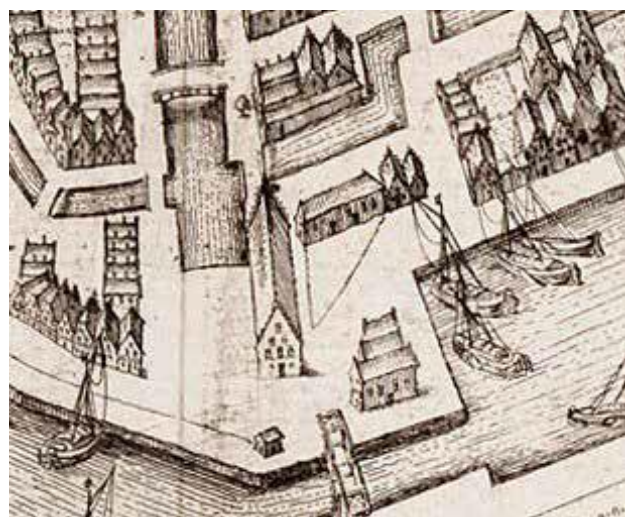
GEES JANS

Bierbrouwer / Beer brewer / Bierbrauerin

NL- “Mijn man Pieter Eriksz is overleden. Sindsdien zet ik de activiteiten van de bierbrouwerij voort. Ik maak Het Anker tot een belangrijke bierleverancier in de omgeving”

EN- “My husband Pieter Eriksz has died and since then I have continued the activities of the beer brewery. I make ‘Het Anker’ an important beer supplier in the area.”

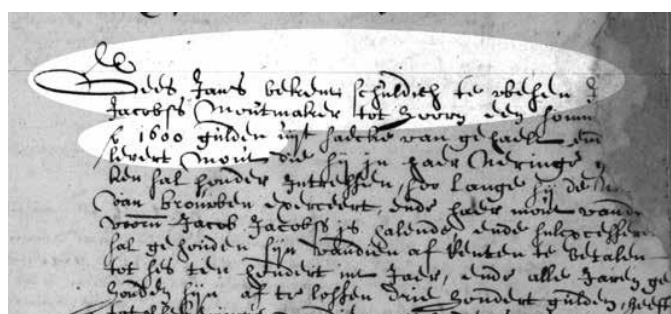
DE - “Mein Mann Pieter Eriksz ist gestorben und seitdem führe ich die Aktivitäten der Bierbrauerei fort. Ich mache ‘Het Anker’ zu einem wichtigen Bierlieferanten in der Region.“

NL- Uitsnede van de stadsplattegrond, 1649. Het langgerekte gebouw in het midden is de bierbrouwerij, de brug daaronder is de Kwikkelsbrug. (Bron: Westfries Archief)

EN- Cut out of the city map from 1649. The elongated building in the middle is the beer brewery, the bridge below is the Kwikkelsbrug.

DE- Ausschnitt aus dem Stadtplan von 1649. Das längliche Gebäude in der Mitte ist die Bierbrauerei, die Brücke darunter ist die Kwikkelsbrug.

NL- Document uit het stadsarchief met een schuldbekentenis van Gees Jans aan de moutmaker in Hoorn: ‘Gees Jans bekent schuldich te wesen’ (Bron: Westfries Archief)

EN- Document from the city archive with the confession of Gees Jans to the malt maker in Hoorn: “Gees Jans confesses to debt”

DE- Dokument aus dem Stadtarchiv, mit der Schuldschein von Gees Jans an den Malzhersteller in Hoorn: “Gees Jans erkennt die Schuldforderungen”

NL- Tijdens de Gouden Eeuw kwam Medemblik onstuimig tot bloei. Met de groei van de bevolking en scheepvaart neemt het aantal bierbrouwerijen toe tot vijf. Brouwerijen in Medemblik hadden drie afzetgebieden: binnen de stad, de omliggende dorpen en de scheepvaart. Bier was een zeer algemeen gedronken drank. Vooral stedelingen dronken licht bier als eenvoudige dorstlesser, bijvoorbeeld bij maaltijden. In de Gouden Eeuw was het normaal om een liter bier per dag te drinken.

DE BROUWERIJ- HET ANKER

In 1590 kocht Pieter Eriksz een erf aan het Zuideinde. Hieraan verbonden de burgemeesters voorwaarden. Zo moest Eriksz binnen een jaar een bierbrouwerij op het erf plaatsen en moesten de gevels van steen zijn. In 1591 stichtte Peter Eriksz zijn bierbrouwerij Het Anker. Een deel van de huidige brouwerij behoorde tot de opstallen van de brouwerij. Als hij omstreeks 1610 komt te overlijden, zet zijn weduwe de activiteiten voort. Onder leiding van Gees vierde Het Anker hoogtij. Uit het stadsarchief blijkt dat in 1622 een Hoornse moutmaker voor maar liefst 1.600 gulden aan Gees Jans leverde met de brouwerij als onderpand. In de jaren 1615-1625 maakte Gees van de brouwerij een belangrijke bierleverancier in de omgeving.

EN- Medemblik flourished during the Golden Age. With the growth of the population and shipping, the number of beer breweries is increasing to five. Breweries in Medemblik had three outlets: within the city, the surrounding villages and the shipping. Beer was a very common drink. City dwellers in particular drank light beer as a simple thirst quencher, for example at meals. In the Golden Age it was normal to drink one liter of beer a day.

THE BREWERY- HET ANKER

In 1590 Pieter Eriksz bought a property at the Zuideinde. The mayors attached conditions to this. For example, within a year Eriksz had to place a beer brewery in the property and the facades of the building had to be made of stone. In 1591 Peter Eriksz founded his beer brewery Het Anker. Part of the current City Brewery Radboud belonged to the buildings of the brewery. When he died around 1610, his widow Gees Jans continued the activities. Led by Gees, Het Anker flourished. Documents from the city archive show that in 1622 a malt maker from Hoorn supplied Gees Jans with no less than 1,600 guilders in malt and grains. The delivery took place on credit with the brewery as collateral. In the years 1615-1625, Gees turned the brewery into an important beer supplier in the area.

DE - Im Goldenen Zeitalter erlebte Medemblik eine stürmische Blütezeit. Mit dem Bevölkerungswachstum und der florierenden Schifffahrt steigt die Zahl der Bierbrauereien auf fünf. Bier war ein weit verbreitetes Getränk. Insbesondere Stadtbewohner tranken leichtes Bier als einfachen Durstlöscher, zum Beispiel zu den Mahlzeiten. Im Goldenen Zeitalter war es normal, täglich einen Liter Bier zu trinken.

DIE BRAUEREI- HET ANKER

Im Jahr 1590 kaufte Pieter Eriksz ein Grundstück am Zuideinde. Die Bürgermeister verknüpften damit Bedingungen. Eriksz musste innerhalb eines Jahres eine Bierbrauerei auf dem Grundstück erbauen und die Fassaden mussten aus Stein sein. 1591 gründete Peter Eriksz seine Bierbrauerei Het Anker. Ein Teil der heutigen Stadt-brauerei Radboud gehörte zu den Gebäuden der Brauerei. Als er um 1610 stirbt, setzt seine Witwe Gees Jans die Aktivitäten fort. Unter der Führung von Gees erlebte Het Anker eine Glanzzeit. Aus dem Stadtarchiv geht hervor, dass ein Malzhersteller aus Hoorn Gees Jans 1622 für nicht weniger als 1.600 Gulden Malz und Getreide lieferte. Die Lieferung erfolgte auf Kredit. Die Brauerei galt als Sicherheit. In den Jahren 1615-1625 machte Gees die Brauerei zu einem wichtigen Bierlieferanten in der Region.

Foto: Pascal van As

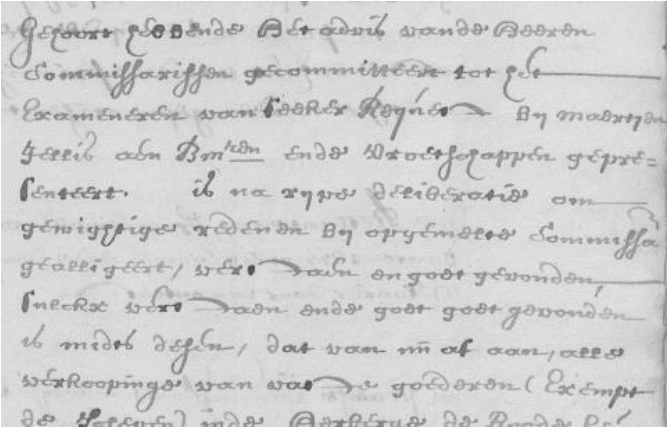
MAERTJEN JELLIS

Herbergierster / Innkeeper / Gastwirt

NL- “Mijn herberg De Rode Leeuw is het eerste huis ter plaatse. Ik verleen reizigers en vreemdelingen onderdak, er worden vergaderingen gehouden en zakelijke transacties aangegaan. Sinds 1678 heb ik het exclusieve recht voor het houden van openbare verkopeningen.”
EN- “My hostel ‘De Rode Leeuw’ is the first house in town. I shelter travellers and foreigners, meetings are held and business transactions are settled at my inn. Since 1678 I have had the exclusive right to hold public auctions.”
DE- “ Meine Herberge 'De Rode Leeuw' ist das erste Haus vor Ort. In meinem Gasthaus werden Reisende und Ausländer untergebracht, finden Treffen statt und werden Geschäfte abgewickelt. Seit 1678 habe ich das ausschließliche Recht, öffentliche Auktionen zu halten.”

NL- Interieur van een herberg met triktrakspelers uit 1669. (Bron: Rijksmuseum)
EN- Interior of an inn with traktrak players from 1669.
DE- Innenraum eines Gasthauses in dem Tricktrack gespielt wird aus 1669.

NL- Besluit van het Medemblikker stadsbestuur uit 1678 dat openbare verkopeningen van onroerende goederen alleen in De Rode Leeuw mogen worden gehouden. (Bron: Westfries Archief)
EN- Decision of the Medemblikker city administration from 1678 that public sales of real estate may only be held in ‘De Rode Leeuw’.
DE- Entscheidung der Stadtverwaltung Medemblik aus 1678, dass der öffentliche Verkauf von Immobilien nur in ‘De Rode Leeuw stattfinden darf’.

NL- Tijdens de Gouden Eeuw kwam Medemblik onstuimig tot bloei. Herbergen speelden in deze periode een belangrijke economische rol. Het openbare karakter, en daarmee de aanwezigheid van getuigen, maakten ze een geschikte plek voor zakelijke transacties als koopovereenkomsten en leningen. Ook waren het plaatsen waar zeelieden werden geworven.

HET WAPEN VAN MEDEMBLIK
Aan de zuidzijde van Oude Haven, nabij de Joodse begraafplaats, stond ooit het eerste huis ter plaatse: herberg De Rode Leeuw. Meer herbergen waren bij de stadspoorten van Medemblik en bij de haveningang te vinden. In 1660 was Claes Hartogsz Rijswijk waard van De Rode Leeuw. Uit het stadsarchief blijkt dat Claes in 1668 volledig eigenaar van deze 'neeringhrijcke herberg' werd.Toen hij rond 1677 kwam te overlijden, zette zijn weduwe Maertjen Jellis de zaak voort. Op haar verzoek, kreeg zij een jaar later van het stadsbestuur het alleenrecht voor openbare verkopeningen van onroerende goederen. Met de uitbreiding van de stad en de verplaatsing van het economische zwaartepunt in zuidelijke richting, verloor de Rode Leeuw langzaam zijn functie. In 1782 was het pand bouwvallig en ging men over tot sloop van de herberg. Het Wapen van Medemblik aan de Oosterhaven opende in 1854 zijn deuren.

EN- Medemblik flourished during the Golden Age. Inns played an important economic role during this period. The public nature, and therefore the presence of witnesses, made them a suitable place for business transactions such as purchase agreements and loans. They were also places where sailors were recruited.

HET WAPEN VAN MEDEMBLIK
On the south side of the ‘Oude Haven’, near the Jewish cemetery, the inn ‘De Rode Leeuw’ was once the first house in town. More inns could be found at the city gates of Medemblik and at the harbour entrance. In 1660, Claes Hartogsz Rijswijk was the manager of De Rode Leeuw. The city archive shows that in 1668, Claes became the sole owner of this 'neeringhrijcke inn' (a profitable inn). When he died around 1677, his widow Maertjen Jellis continued the business. A year later, at her request, she was granted the exclusive right by the city administration for public sales of real estate. With the expansion of the city and the relocation of the economic centre of gravity to the south, the Red Lion slowly lost its function. In 1782 the old inn was in poor condition and demolished. Hotel restaurant ‘Het Wapen van Medemblik’ on the Oosterhaven opened its doors in 1854.

DE- Medemblik blühte während des Goldenen Zeitalters. Gasthöfe spielten in dieser Zeit eine wichtige wirtschaftliche Rolle. Der öffentliche Charakter und damit die Anwesenheit von Zeugen machten sie zu einem geeigneten Ort für geschäftliche Transaktionen wie Kaufverträge und Kredite. Sie waren auch Orte, an denen Seeleute rekrutiert wurden.

HET WAPEN VAN MEDEMBLIK
Auf der Südseite vom Oude Haven, in der Nähe des jüdischen Friedhofs, war das Gasthaus ‘De Rode Leeuw’ einst das erste Haus vor Ort. Weitere Gasthöfe befanden sich vor den Toren von Medemblik und an der Hafeneinfahrt. Claes Hartogsz Rijswijk war 1660 Geschäftsführer von ‘De Rode Leeuw’. Aus dem Stadtarchiv geht hervor, dass Claes 1668 der alleinige Eigentümer dieses ‘neeringhrijcke herberg’ (lukratives Gasthaus) wurde. Als er um 1677 starb, führte seine Witwe Maertjen Jellis das Geschäft weiter. Sie beantragte und bekam ein Jahr später von der Stadtverwaltung das ausschließliche Recht zum öffentlichen Verkauf von Immobilien. Mit der Erweiterung der Stadt und der Verlagerung des wirtschaftlichen Schwerpunkts nach Süden verlor de Rode Leeuw langsam seine Funktion. Im Jahr 1782 war das alte Gasthaus in einem schlechten Zustand und wurde abgerissen. Das Hotelrestaurant ‘Het Wapen van Medemblik’ am Oosterhaven wurde 1854 eröffnet.

Foto: Pascal van As

ADRIAEN HOUTTUIJN

Zeeheld / Naval hero / Marineheld

NL- “Al op jonge leeftijd voer ik op zee en werkte ik me op tot schipper. Met mijn schip de ‘Houttuijn’ maakte ik verre reizen naar het Middellandse Zeegebied en Amerika. Nu ben ik commandant van een oorlogsschip en vecht ik tegen de Engelsen.”

EN- “From a young age I sailed at sea and I worked my way up to skipper. With my ship the ‘Houttuijn’ I made long journeys to the Mediterranean and America. Now I am a commander of a warship and I am fighting the English.”

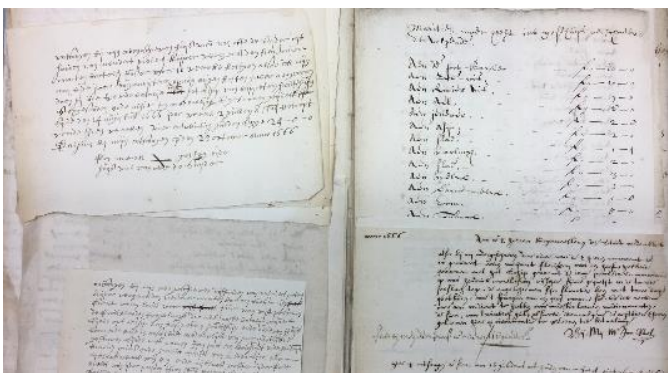
DE- “Schon in jungen Jahren bin ich auf See gegangen und habe mich zum Skipper hochgearbeitet. Mit meinem Schiff der ‘Houttuijn’ machte ich lange Reisen ins Mittelmeer und nach Amerika. Jetzt bin ich Kommandant eines Kriegsschiffes und kämpfe gegen die Engländer.”

NL- Portret van admiraal Michiel de Ruyter. Adriaan Houttuijn streed onder zijn opperbevel. (Bron: Rijksmuseum)

EN- Portrait of Admiral Michiel de Ruyter. Adriaan Houttuijn fought under his supreme command.

DE- Porträt von Admiral Michiel de Ruyter. Adriaan Houttuijn kämpfte unter seinem Oberbefehl.

NL- Rekeningen uit 1666 voor de verzorging van gewonde zeelieden in het gasthuis van Medemblik. Zij voeren op het schip van kapitein Adriaen Houttuijn. (Bron: Westfries Archief)

EN- Bills from 1666 for the care of wounded sailors in the guest house of Medemblik. They sailed on the ship of captain Adriaen Houttuijn.

DE- Rechnungen aus dem Jahr 1666 für die Versorgung verwundeter Seeleute im Gästehaus von Medemblik. Sie segelten auf dem Schiff von Kapitän Adriaen Houttuijn.

NL- Tijdens de Gouden Eeuw kwam Medemblik onstuimig tot bloei. In een havenplaats als Medemblik, leefden veel inwoners van de scheepvaart. Het was gebruikelijk dat ‘van kintsbeen af’, werd gevaren. Een tienjarige, of zelfs jonger, kon als scheepsjongen aan de slag.

EN- Medemblik flourished during the Golden Age. In a harbor town like Medemblik, many inhabitants lived off shipping. It was customary to sail "from the bone". A ten-year-old, or even younger, could work as a ship's boy.

DE- Medemblik blühte während des Goldenen Zeitalters. In einer Hafenstadt wie Medemblik lebten viele Einwohner von der Schifffahrt. Es war üblich, "vom Kindesalter an" zu segeln. Ein Zehn-jähriger oder noch jüngerer konnte als Schiffsjunge arbeiten.

DE OOSTERHAVEN

De Oosterhaven, aanvankelijk aangeduid als Nieuwe Haven, is aangelegd aan het einde van de 16e eeuw. De haven bood plaats aan grote zeeschepen en werd een geliefde woonlocatie voor de gegoede burgerij. Rond 1642 kocht Adriaen Houttuijn een huis op de Oosterhaven, ter hoogte van nummer 16. In de daaraan voorafgaande jaren voer hij met zijn schip de Houttuijn tweemaal voor de West-Indische Compagnie (WIC) naar Brazilië. De retourladingen bestonden vooral uit suiker, destijds het belangrijkste exportproduct uit dat gebied. In 1653 kreeg Adriaen Houttuijn een aanstelling als kapitein van de Admiraliteit van West-Friesland en het Noorderkwartier. Hij nam deel aan verschillende zeeslagen en expedities waaronder de Slag in de Sont (1658) en de Vierdaagse Zeeslag (1666). In deze slag, onder leiding van admiraal Michiel de Ruyter, werd Adriaen Houttuijn dodelijk getroffen. Het stoffelijk overschot werd naar Medemblik gebracht waar de zeeheld een laatste rustplaats in de kerk kreeg.

THE EASTER HARBOR

The Easter Harbor, initially referred to as New Harbor, was built at the end of the 16th century. The harbor accommodated large sea-going vessels and became a popular residential location for the well-to-do bourgeoisie. Around 1642, Adriaen Houttuijn bought a house on the Oosterhaven, at the height of number 16. In the preceding years he sailed twice with his ship the Houttuijn for the West India Company (WIC) to Brazil. The return loads consisted mainly of sugar, at that time the most important export product from that area. In 1653, Adriaen Houttuijn was appointed captain of the Admiralty of West Friesland and the Noorderkwartier. He participated in various naval battles and expeditions, including the Battle in the Sont (1658) and the Four Days Marches Battle (1666). In this battle, led by Admiral Michiel de Ruyter, Adriaen Houttuijn was fatally hit. His remains were taken to Medemblik where the naval hero was given a final resting place in the church.

DER OSTERHAFEN

Der Osterhafen, ursprünglich ‘Neuer Hafen’ genannt, wurde Ende des 16. Jahrhunderts erbaut. Der Hafen beherbergte große Seeschiffe und wurde zu einem beliebten Wohnort für die wohlhabende Bürgerschaft. Adriaen Houttuijn kaufte um 1642 ein Haus am Oosterhaven, Hausnummer 16. Vorher fuhr er mit seinem Schiff Houttuijn zweimal für die West Indische Compagnie (WIC) nach Brasilien. Die Rückladung bestand hauptsächlich aus Zucker, dem damals wichtigsten Exportprodukt aus diesem Bereich. Im Jahr 1653 wurde Adriaen Houttuijn zum Kapitän der Admiralität von Westfriesland und des Noorderkwartier ernannt. Er nahm an verschiedenen Seeschlachten und Expeditionen teil, einschließlich der Schlacht in de Sont (1658) und der Vier-Tage-Seeschlacht (1666). In dieser Schlacht, angeführt von Admiral Michiel de Ruyter, wurde Adriaan Houttuijn tödlich getroffen. Die sterblichen Überreste wurden nach Medemblik gebracht, wo der Marineheld eine letzte Ruhestätte in der Kirche erhielt.

1641 ließ der Holzhändler Heijndrick Claesz Gietermaker auf dem Vooreiland drei neue Häuser bauen: Nummer 10, 11 und 12. Zusammen bilden sie "das schiefe Haus". Das benötigte Holz konnte er selbst liefern. Die Gebäude haben alle einen typischen Treppengiebel aus dieser Zeit. Auffällig ist, dass die Fassaden "auf der Flucht gebaut" sind; sie beugen sich leicht vor. Es gibt verschiedene Theorien über den Grund dafür. Am wahrscheinlichsten ist, dass das Mischen von Holz- und Steinstrukturen diese Bauweise notwendig machte. Gietermaker bleibt bis zu seinem Tod Eigentümer des Hauses Vooreiland 11. 1653 verkaufen die Erben dieses Haus an den späteren Bürgermeister Jacob Lobs.

Der Sohn von Gietermaker - Claes Heijndricksz Gietermaker - hat daraufhin Medemblik gegen Amsterdam ausgetauscht. Er ist Lehrer und veröffentlicht verschiedene Bücher über Navigation und Steuermannskunst. Sein Werk erscheint in mehreren Sprachen und erscheint noch 100 Jahre nach seinem Tod.

Foto: Westfris

PIETER JANSZ ROOTJES

Kastelein / Castle keeper / Burgwächter

NL- "Sinds 1628 beheer ik Kasteel Radboud. Hiertoe ben ik door het stadsbestuur van Medemblik aangesteld. Mijn neef Jan Albertsz maakt naam als portretschilder in Hoorn. Hij is even oud als mijn dochter Aaf. Beiden zijn in 1624 gedoopt."

EN- "Since 1628 I have been managing Radboud Castle. I have been appointed for this purpose by the city council of Medemblik. My cousin Jan Albertsz makes a name as a portrait painter in Hoorn. He is as old as my daughter Aaf. Both were baptized in 1624."

DE- "Seit 1628 leite ich die Burg Radboud. Ich wurde dazu ernannt vom Stadtrat von Medemblik. Mein Cousin Jan Albertsz macht sich als Porträtmaler in Hoorn einen Namen. Er ist so alt wie meine Tochter Aaf. Beide wurden 1624 getauft."

NL- Zelfportret van Jan Albertz Rotius, neef van Pieter Jansz Rootjes.

(Bron: www.oudhoorn.nl)

EN- Self-portrait of Jan Albertz Rotius, cousin of Pieter Jansz Rootjes.

DE- Selbstporträt von Jan Albertz Rotius, Cousin von Pieter Jansz Rootjes.

NL- Het kasteel van Medemblik in de Gouden Eeuw.

EN- The castle of Medemblik in the Golden Age.

DE- Das Schloss von Medemblik im Goldenen Zeitalter.

NL- Tijdens de Gouden Eeuw kwam Medemblik onstuimig tot bloei. In die tijd was de schutterij onmisbaar bij de bescherming van de stad tegen aanvalen van buitenaf door bijvoorbeeld vreemde legers of roversbenden. Ook was de schutterij verantwoordelijk voor het handhaven van de orde binnen de stad in geval van oproer of brand. Omdat de officieren werden benoemd door het stadsbestuur, was de schutterij veelal een steun voor het lokale gezag.

KASTEEL RADBOUD

In de Gouden Eeuw was het kasteel een multifunctioneel stadsgebouw. Het deed dienst als gevangenis en bood een onderkomen aan de plaatselijke schutterij voor vergaderingen, oefeningen en opslag van wapentuig. Bovendien kreeg Kasteel Radboud in 1661 de functie van kerk. Om die reden werd het ook wel 'Oosterkerk' genoemd. Het gebouw werd beheerd door een kastelein, een ambt dat vanaf 1628 door Pieter Jansz Rootjes werd vervuld. Hij bediende ook de nabij gelegen stadskraan waarmee masten in en uit schepen werden gezet. Uit het stadsarchief blijkt dat Rootjes zeker tot 1646 kastelein was. De Hoornse schilder Jan Albertsz Rotius, die bekend is van portretten en schutterstukken, was een neef van Pieter Jansz Rootjes. De schilder groeide op in Medemblik en moet het kasteel goed hebben gekend.

EN- Medemblik flourished during the Golden Age. At that time the militia was indispensable for the protection of the city against attacks from outside by, for example, foreign armies or robber gangs. The militia was also responsible for maintaining order within the city in the event of a riot or fire. Because the officers were appointed by the city council, the militia was often a support for the local authority.

CASTLE RADBOUD

In the Golden Age the castle was a multifunctional city building. It served as a prison and provided shelter to the local militia for meetings, exercises and storage of weapons. Moreover, Radboud Castle was given the function of church in 1661. For that reason it was also called 'Oosterkerk'. The building was managed by a castle owner, an office that was filled by Pieter Jansz Rootjes from 1628. He also operated the nearby city crane with which masts were put in and out of ships. The city archive shows that Rootjes was certainly castle keeper until 1646. The painter Jan Albertsz Rotius from Hoorn, who is known for portraits and militia pieces, was a cousin of Pieter Jansz Rootjes. The painter grew up in Medemblik and must have known the castle well.

DE- Medemblik blühte während des Goldenen Zeitalters. Zu dieser Zeit war die Miliz unverzichtbar, um die Stadt vor Angriffen von außen, beispielsweise durch ausländische Armeen oder Räuberbanden, zu schützen. Die Miliz war auch für die Aufrechterhaltung der Ordnung in der Stadt im Falle eines Aufstands oder Feuers verantwortlich. Da die Offiziere vom Stadtrat ernannt wurden, war die Miliz oft eine Unterstützung für die Kommunalverwaltung.

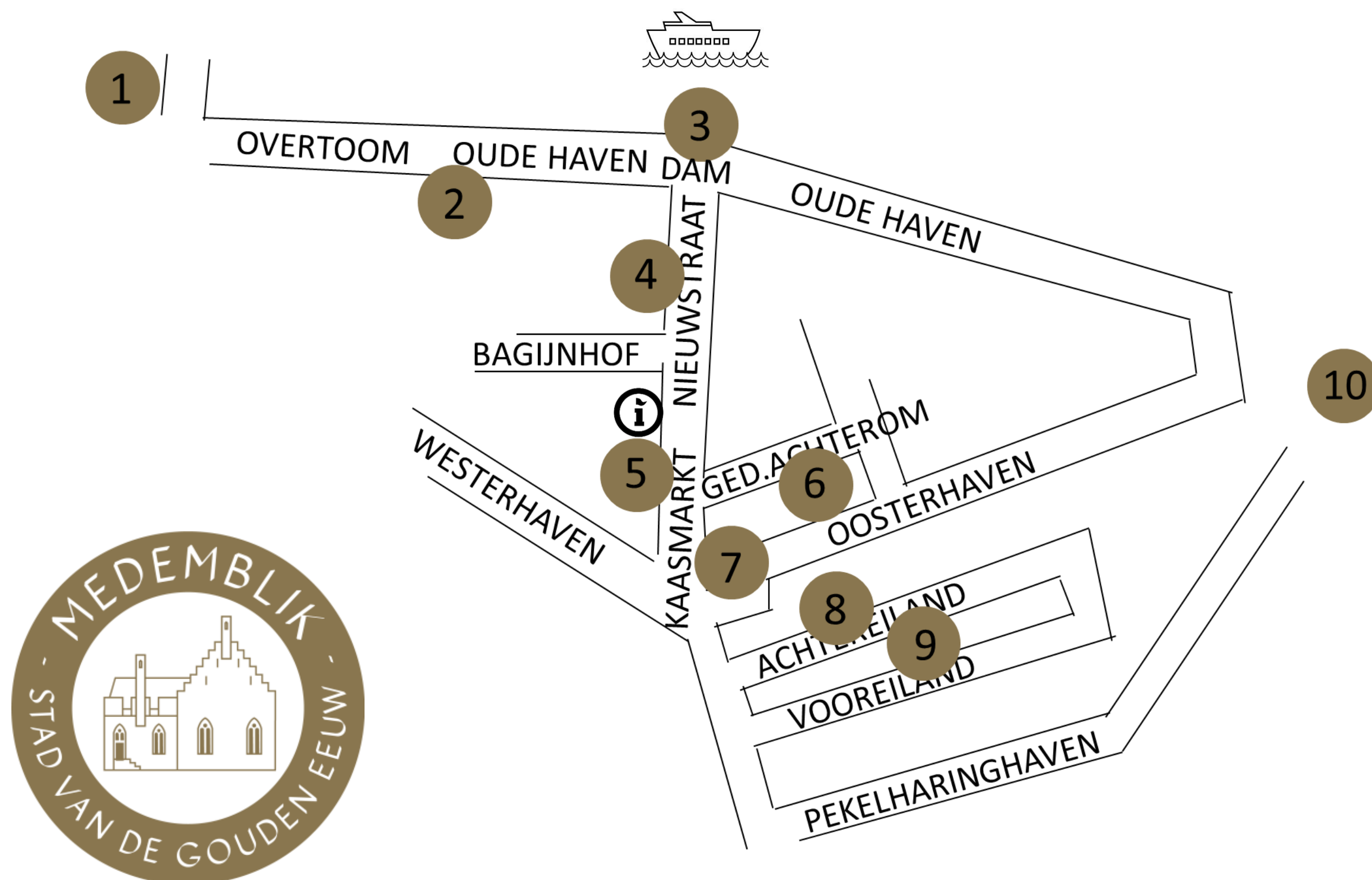
BURG RADBOUD

Im Goldenen Zeitalter war die Burg ein multifunktionales Stadtgebäude. Es diente als Gefängnis und bot der örtlichen Miliz Platz für Versammlungen, Übungen und der Lagerung von Waffen. Darüber hinaus erhielt die Burg Radboud 1661 die Funktion einer Kirche. Aus diesem Grund wurde es auch 'Oosterkerk' genannt. Das Gebäude wurde von einem Burgwächter verwaltet, ein Amt, das ab 1628 von Pieter Jansz Rootjes bekleidet wurde. Er bediente auch den nahe gelegenen Stadtkran, mit dem Masten auf und aus Schiffen gesetzt wurden. Das Stadtarchiv zeigt, dass Rootjes sicherlich bis 1646 ein Burgwächter war. Der Maler Jan Albertsz Rotius aus Hoorn, bekannt wegen Porträts und Gemälde von Milizen, war ein Cousin von Pieter Jansz Rootjes. Er ist in Medemblik aufgewachsen und muss die Burg gut gekannt haben.

EXPOSITIEROUTE

EXHIBITION ROUTE / AUSSTELLUNGSROUTE

ICONEN VAN DE GOUDEN EEUW

ICONS OF THE GOLDEN CENTURY / IKONEN DES GOLDENEN ZEITALTERS

1	MEELMOLEN DE HERDER
ARIJAEN JACOBZ	6	DE BROUWERIJ
GEES JANS
2 _A	BONIFACIUSKERK- BROODDELING
ANNA METTE BOGHEL	7	HOTEL WAPEN VAN MEDEMBLIK
MAERTJEN JELLIS
2 _B	BONIFACIUSKERK- HET ORGEL
HENDRIK JANSZ PRINS	8	OOSTERHAVEN
ADRIAEN HOUTTUIJN
3	STADHUIS
GEERTJE ADRIAENS	9	HET SCHEVE HUIS
H. CLAESZ GIETERMAKER
4	HET KOGGEHUIS
ALBERT P. HAUWERT	10	KASTEEL RADBOUD
PIETER JANSZ ROOTJES
5	DE WAAG
EELKE VAN MERCKEN		

